

Een uittreksel van:

Andrea Paz

Verbetering van de Pedagogie van Periodeonderwijs In Middelbare Vrijescholen Aan de Hand van Euritmie

Deze baanbrekende en elegante studie beschrijft twee experimenten waarin Andrea Paz erin slaagde op succesvolle wijze pedagogische euritmie te integreren in periodeonderwijs over embryologie en astronomie. De studie zal in het bijzonder interessant zijn voor beoefenaars van Rudolf Steiner's euritmie en vrijeschoolleraren, maar verdient het bovenal ook om te worden beschouwd als een toonbeeld van interdisciplinair onderzoek en onderwijs in het algemeen.

De volledige versie is in het Engels verkrijgbaar via Amazon.

Introductie

Deze studie beschrijft een experiment met euritmie (ook bekend als bewegingskunst) als een geïntegreerde pedagogische modaliteit in Waldorf High School Main Lesson (vrijeschool periodeonderwijs) blokken. Ik voorspelde dat de integratie van euritmie de beleving door leerlingen van de inhoud van de les zou verrijken, in het bijzonder door de ontwikkeling van dynamisch, levend denken over het onderwerp, het vergroten van het sociale bewustzijn door creatief, zinvol werk als groep, en de directe betrokkenheid van de eigen wil in actie. Deze studie beschrijft mijn oorspronkelijk onderzoek naar het creëren en uitvoeren van zulke samenwerkingen in euritmie in verschillende periodeonderwijsblokken van de middelbare school gedurende twee schooljaren.

Zoals gebruikelijk in het vrijeschoolonderwijs houdt deze uitbreiding van de traditionele euritmielessen naar de periodeblokken in dat iedere leerling zijn denken, voelen en willen gelijktijdig en direct inzet in de les. Zo wordt elke leerling geactiveerd als een volledig, drievoudig mens, dat kan leren door deel te worden van (en dus een levende relatie aan te gaan met) de lesstof door holistische verkenningen ervan. Dit wordt vaak mogelijk gemaakt en/of versterkt door het gelijktijdig opbouwen van groepsbewustzijn-voor de medeleerlingen als individu en als deel van de klas als geheel, wat het individuele aspect en het "grote geheel" van het onderwerp van het blok zou weerspiegelen.

Dit project heb ik samengesteld en uitgevoerd met het doel het periodeonderwijs van de vrije middelbare school te verbeteren door mijn leerlingen te helpen zich te ontwikkelen tot rechtschapen, vrije individuen, die oprecht nieuwsgierig zijn naar de wereld om hen heen en in staat zijn tot levend denken en zorgzaam bewustzijn voor anderen in de gemeenschap. Ik verwachtte dat euritmische samenwerking met het periodeonderwijs een krachtig potentieel zou hebben om de leerlingen te inspireren tot de ontdekking van iets veel groters dan zichzelf, iets dat het hele bestaan doordringt: de archetypische wetmatigheden van het leven, die overall om ons heen bestaan en met ons verweven zijn. Activiteiten die de onderwerpen van het periodeonderwijs euritmisch verkenden, werden ontworpen om de leerlingen de kans te geven om archetypische werkelijkheden binnen deze onderwerpen waar te nemen en te herkennen. Door de leerlingen

te helpen de universele archetypen die aan de lessen ten grondslag liggen te beleven, te ervaren en er kritisch over na te denken, voorspelde ik dat zij zichzelf zouden ervaren als integrale delen van de wereld, wat zou leiden tot een dieper gevoel van menselijke verantwoordelijkheid voor de wereld alsmede een rijker begrip van de lesstof.

...

Thema Twee: Drievoudige Natuur: Drievoudige Ritmische Loopoefening in Aansluiting op het Endoderm, Mesoderm, en Ectoderm

Om de leerlingen een kwalitatieve en euritmische ervaring te laten opdoen van de drievoudige aard van ieder mens, zoals die tot uiting komt in de vorming en de functies van de primaire lagen van kiemcellen, die het Endoderm, Mesoderm en Ectoderm genoemd worden, koos ik voor de volgende oefening.

Stap Eén: Terwijl ik met alle leerlingen in een kring sta, vraag ik hen mij na te doen door vier gelijkmatige stappen voorwaarts te zetten naar het midden van de cirkel. Ik verzoek hen om elk van deze stappen synchroon met mijn eigen stappen en op de maat die ik met mijn stem aansla te zetten, terwijl ik tel: "één, twee, drie, vier". (Zie Figuur 3.18)

Figuur 3.18

Stap Twee: Vervolgens vraag ik de leerlingen om zich de plek voor te stellen waar zij begonnen (vier stappen achter waar ze nu staan), en zich dan voor te stellen waar ze zouden uitkomen als ze vier gelijke stappen

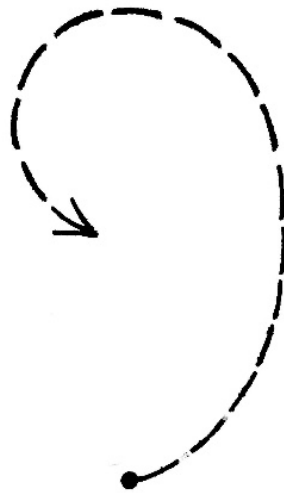
recht achteruit zouden zetten vanaf hun oorspronkelijke startplaats. Ik vraag hen over hun schouder te kijken en te wijzen naar de plaats waar ze volgens hun schatting zouden uitkomen, 8 stappen achter zich in een rechte lijn. Vervolgens verzoek ik hen zich voor te stellen dat we nu naar dat punt gaan, maar niet in een rechte lijn. In plaats daarvan komen we daar aan door in twee gebogen lijnen naar achteren te bewegen (terwijl we voortdurend naar het middelpunt van de cirkel kijken). De eerste is een gebogen lijn die de helft van een cirkel vormt, die rechts van ons begint en naar achteren gaat, waardoor we terugkomen op ons beginpunt. De tweede zal ook een halve cirkellijn zijn, die ons van onze oorspronkelijke beginpositie naar links en naar achteren brengt, en eindigt op de plaats die de leerlingen zojuist hebben aangewezen. We zetten vier stappen om de eerste bocht te voltooien, en nog eens vier stappen voor de tweede. Ik vraag hen mij na te doen terwijl ik loop, en hardop te tellen op de maat van elke stap. Na acht stappen arriveren we. Ik vraag de leerlingen of zij kunnen zien dat het pad dat we zojuist gelopen hebben beschouwd kan worden als de helft van een achtvorm (Figuur 3.19).

Figuur 3.19

Stap Drie: Vervolgens vraag ik de leerlingen om zich een spiraalvormig pad voor te stellen dat vooruit loopt en aan de rechterhand van waar wij nu staan begint, vervolgens naar links buigt (langs het punt waar we het dubbelgekromde pad begonnen) en eindigt met een kromming naar achteren en weer naar rechts, wat ons terug naar ons beginpunt brengt.

Ik vraag hen om al staande het zojuist beschreven pad met alleen hun wijsvinger uit te beelden. Zodra ik zie dat alle leerlingen een spiraalvorm hebben gemaakt door met hun vinger in de goede richting te bewegen, en op de juiste plaats eindigen, vraag ik hen zich voor te stellen dat zij het betreffende pad in zestien even ver uit elkaar liggende stappen afleggen. We lopen hierop samen dit spiraalvormige pad, terwijl ik bij elke stap van één tot zestien tel, tot we weer aankomen op de plek waar het eerste pad begon (Figuur 3.20).

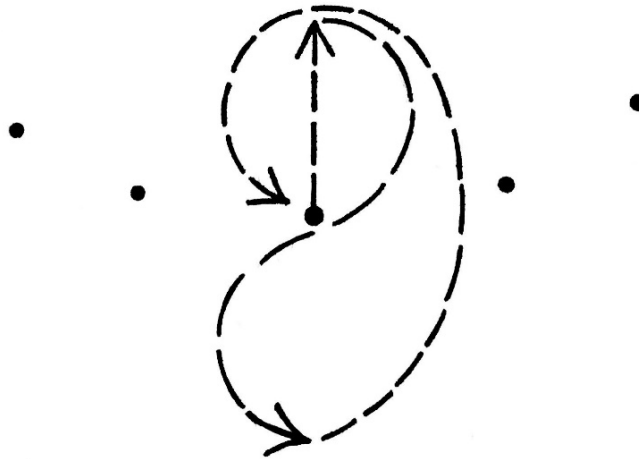

Figuur 3.20

Stap Vier: Ik vraag of er een leerling is die alle drie de paden die we net hebben afgelegd zorgvuldig en nauwkeurig op het bord kan tekenen, op zo'n manier dat iedereen het kan zien en medeleerlingen op respectvolle wijze correcties of aanpassingen kunnen aanbieden, die eventueel aan de eerste poging moeten worden aangebracht (Figuur 3.21).

Stap Vijf: Herhaal de stappen 1 t/m 3 met één variatie in het tempo van de stappen.

Omdat ik weet dat alle leerlingen een muziekinstrument bespelen en/of zingen in het schoolkoor, voeg ik een muzikaal element toe dat zij kunnen gebruiken bij het volgende onderdeel van de oefening:

Figuur 3.21

- Ik vraag hen de vier stappen van het eerste pad te zien als kwartnoten in een 4/4 muziekmaat. Terwijl ik hen voorga op het eerste pad, tel ik hardop het langzame tempo van onze stappen (de kwartnoten): "Een, twee, drie, vier."
- Dan, staande op de plek waar we nu aangekomen zijn, vraag ik of iemand de maat van de acht stappen van het volgende pad kan tellen alsof het achtste noten zijn. Nadat een enthousiaste leerling snel de maat van de achtste noten in het juiste tempo genoemd heeft (twee keer zo snel als het tempo van mijn eerdere kwartnoten), verzoek ik de leerlingen om het pad van acht stappen, met dubbele kromming, achteruit te lopen op de maat van de achtste noten.
- Vervolgens vraag ik of een leerling de maat van de zestien stappen van het volgende pad zou kunnen tellen als zestiende noten. Opnieuw telt een leerling eenvoudig de zestiende noten in het juiste tempo, en ik duik direct met de leerlingen in dit tempo in de zestien stappen van het spiraalvormige pad.
- Tenslotte wijs ik erop dat elk pad zich kan afspelen gedurende de lengte van één muzikale maat, ervoor zorgend dat elke leerling dit concept begrepen heeft.

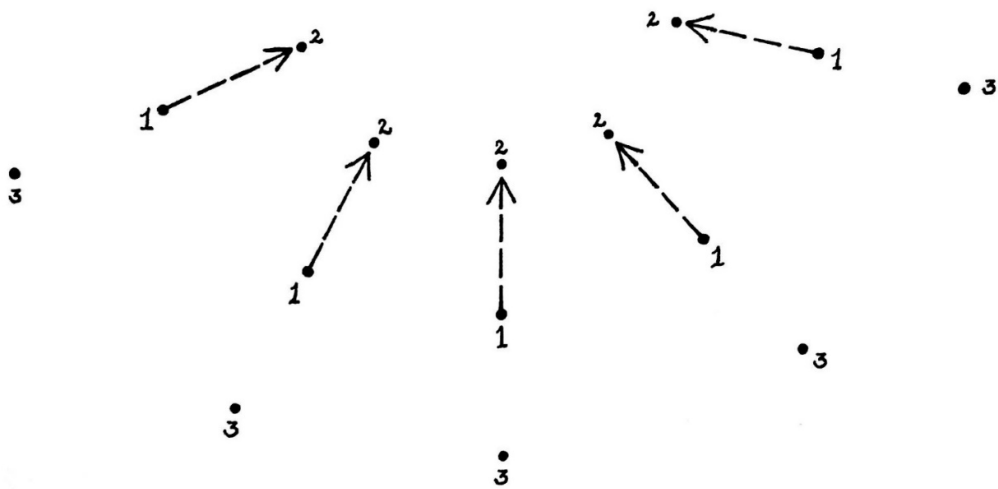
Het afleggen van de drie paden met dit toegevoegde ritmische element wordt een aantal keer zonder onderbreking herhaald, totdat de klas soepel door de gehele driedelige vorm kan bewegen.

Stap Zes: Ik verzoek de leerlingen nu om naar de tekening van alle drie de paden (de rechte lijn, de dubbele kromming en de spiraal) op het bord te kijken (of deze opnieuw te tekenen), en vraag hen of zij de drie verschillende paden in verband kunnen brengen met de drie verschillende lagen van het kiemcelweefsel waarover zij geleerd hebben. Welk pad zou op de één of andere manier kunnen overeenkomen met het Endoderm (de inwendige laag waaruit later de grote organen ontstaan, zoals de lever, de alvleesklier, de longen en de schildklier), en waarom? Welk pad zou kunnen overeenkomen met het Mesoderm (de middelste laag die de skeletspieren zal vormen, alsmede botten, bindweefsels en het hart), en waarom? Welk pad zou corresponderen met het Ectoderm (de buitenste laag waaruit alle uiterlijke delen van het lichaam zoals huid, haar, ogen, borstklieren en het ruggenmerg worden gevormd), en waarom?

De leerlingen concluderen dat het eerste pad (Figuur 3.18) in verband gebracht zou kunnen worden met de Endoderm laag, omdat dit het binnenste deel is van de vorm. Het tweede pad (Figuur 3.19) zou in verband gebracht kunnen worden met het Mesoderm, omdat het de eigenschappen draagt van bemiddelaar tussen het binnenste en het buitenste pad. Het derde pad (Figuur 3.20) zou in verband gebracht kunnen worden met het Ectoderm, omdat dit het meest uitwendige deel van de totale vorm is en de andere delen van de vorm in zichzelf omhult. Ik vraag de leerlingen of zij in de vorm van deze drievoudige figuur enige gelijkheid zien met de vorm van een vroege menselijke embryo/foetus. Met wat aanmoediging ontdekken de leerlingen een gelijkheid.

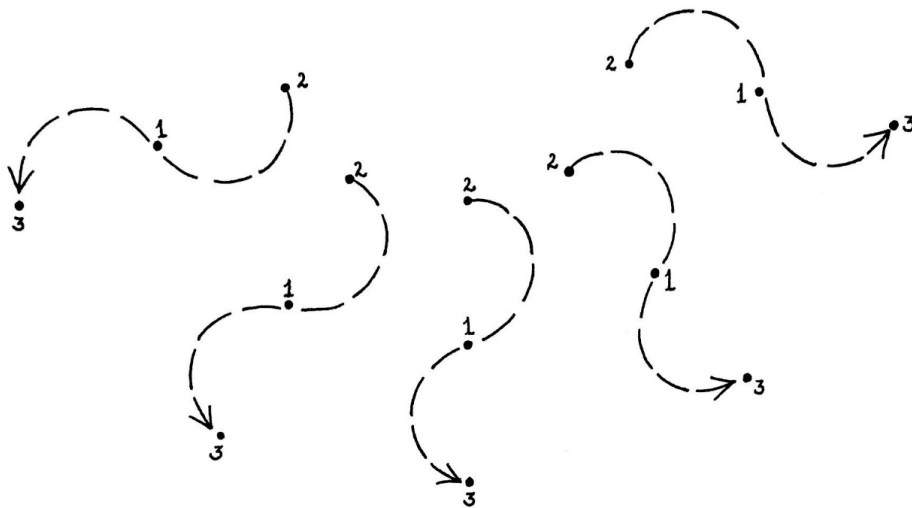
Stap Zeven: Ik wijs een leerling aan om te beginnen en laat iedereen in de kring één voor één tellen, in groepjes van drie. Alle leerlingen die "één" zeggen, verzoek ik op hun huidige plek op de lijn van de kring te blijven. Alle leerlingen die "twee" zeggen, verzoek ik naar het punt vier stappen vóór de "nummers één" te bewegen (naar het beginpunt van het pad met de dubbele kromming). Alle leerlingen die "drie" zeggen, verzoek ik naar het punt vier stappen achter de "nummers één" te bewegen (het beginpunt van het spiraalvormige pad). Vervolgens verzoek ik de "nummers één" om samen de vier

kwartnootstappen van het rechtlijnige pad vooruit te bewegen (Figuur 3.22).

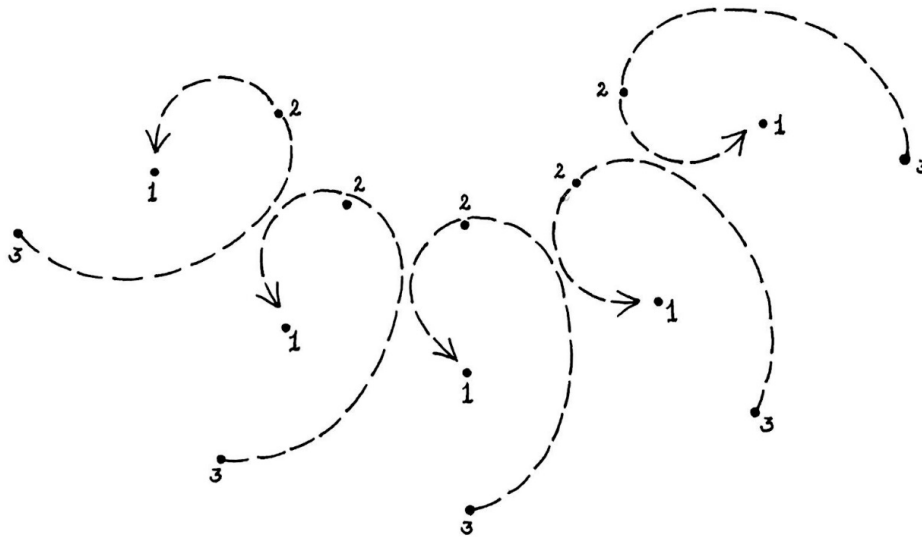
Figuur 3.22

Dit wordt gevolgd door de "nummers twee" het dubbel gekromde pad achteruit te laten lopen op de maat van de achtste noten (Figuur 3.23).

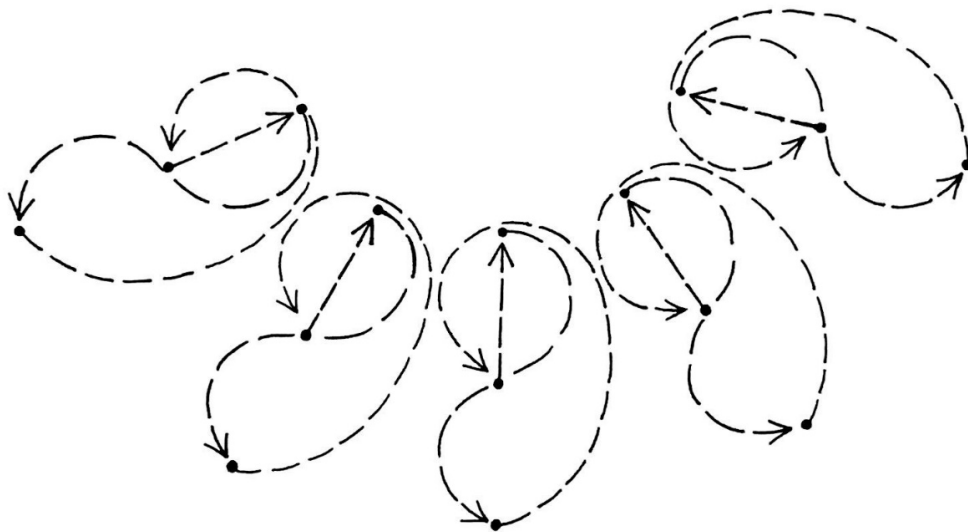
Figuur 3.23

Om de vorm af te maken, vraag ik de "nummers drie" om het spiraalpad af te leggen op de maat van de zestiende noten (Figuur 3.24).

Figuur 3.24

Stap Acht: Ik vraag de leerlingen van alle drie de groepen om tegelijkertijd de drie paden te doorlopen vanaf hun nieuwe startpunt (dit is alleen nieuw voor de "nummers twee" en "nummers drie"): alsof zij "de hele vorm in canon zingen" (Figuur 3.25).

Figuur 3.25

Nadat de leerlingen met succes één keer door alle drie de paden hebben bewogen, vraag ik hen om twee keer achter elkaar, zonder onderbreking, door alle paden te stromen.

Stap Negen: Als laatste stap van deze oefening vraag ik de leerlingen om Stap Acht te herhalen, maar er nog een laatste nuance aan toe te

voegen: kunnen ze door de kwartnoot rechtdoor bewegen, terwijl ze denken aan de eigenschappen van het Endoderm (zijnde de inwendige weefsellaag)? Kunnen zij de door achtste noot met de dubbele kromming bewegen terwijl ze denken aan de eigenschappen van het Mesoderm (zijnde de bemiddelende weefsellaag, waarvan delen het hart zullen worden!)? Kunnen zij spiraalsgewijs door de zestiende noot bewegen, terwijl ze denken aan de eigenschappen van het Ectoderm (de buitenste laag van het kiemweefsel)? Tenslotte verzoek ik hen om te proberen de drievoudige vorm als één geheel te zien terwijl zij zich door elk van zijn delen bewegen: verweven, ademend, pulserend en vol met circulerend leven.